



RZECZPOSPOLITA POLSKA  
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-625338 - I/09/KŁ

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00  
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Warszawa, 23/04/2010

**Pan**  
**dr hab. inż. Andrzej Kraszewski**  
**Minister Środowiska**

**ul. Wawelska 52/54**  
**00-922 Warszawa**

Szanowny Panie Ministrze!

Do Rzecznika Praw Obywatelskich wpłynęła skarga w przedmiocie ukształtowania trybu postępowania dyscyplinarnego w sprawach łowieckich, dotycząca braku możliwości odwołania się do sądu powszechnego w przypadku orzeczenia przez sąd łowiecki kary dyscyplinarnej nagany, bądź zawieszenie w prawach członka Zrzeszenia.

Na mocy przepisu art. 32 ust. 4 pkt 11 ustawy z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie (Dz.U. z 2005 r., nr 127, poz. 1066 ze zm.), do zadań Polskiego Związku Łowieckiego przekazane zostały kompetencje prowadzenia postępowania dyscyplinarnego wobec członków Związku oraz kół łowieckich w związku z naruszeniem obowiązków członkowskich. Ustawa - Prawo łowieckie nie określa natomiast, jakie kategorie spraw mają charakter naruszenia obowiązków członkowskich, ani jak ma wyglądać tryb postępowania dyscyplinarnego, lecz odsyła w tym względzie do Statutu Polskiego Związku Łowieckiego, uchwalonego na jej podstawie.

Statut Polskiego Związku Łowieckiego uchwalony w dniu 2 lipca 2005 r. stanowi w §137, że przewinieniem łowieckim członka Zrzeszenia jest działanie, bądź zaniechanie polegające na: naruszeniu obowiązującej ustawy i wydanych na jej podstawie rozporządzeń właściwego ministra regulujących zasady łowiectwa polskiego; naruszeniu postanowień Statutu lub innych uchwał organów Zrzeszenia; wykonywaniu polowania

w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i etyką łowiecką oraz działaniu na szkodę Zrzeszenia lub dobrego imienia łowiectwa.

Statut powierza prowadzenie spraw dyscyplinarnych rzecznikowi dyscyplinarnemu oraz sądom łowieckim. Na mocy Statutu, sędziowie sądów łowieckich powoływani są przez naczelne organy Zrzeszenia, spośród członków tego Zrzeszenia, są niezawisli i podlegają jedynie prawu, a wydając orzeczenia kierują się wyłącznie zasadami prawa i etyki łowieckiej. Zasadniczymi karami dyscyplinarnymi, jakie sądy łowieckie mogą orzekać są: nagana, zawieszenie w prawach członka Zrzeszenia na okres od 6 miesięcy do lat 3 oraz wykluczenie ze Zrzeszenia. W świetle uregulowań statutowych, postępowanie przed sądami dyscyplinarnymi jest dwuinstancyjne (§ 147 ust.1). Odwołanie do sądu powszechnego możliwe jest tylko w przypadku orzeczenia kary dyscyplinarnej wykluczenia. Ustawa - Prawo łowieckie w art. 33 ust. 6 stanowi bowiem, iż w sprawach nabycia lub utraty członkostwa w Polskim Związku Łowieckim oraz utraty członkostwa w kole łowieckim zainteresowany może - po wyczerpaniu postępowania wewnątrzorganizacyjnego- dochodzić swoich praw na drodze sądowej.

Taka regulacja prawna budzi zasadnicze wątpliwości co do konstytucyjności przyjętych w Prawie Łowieckim rozwiązań. Zamyka ona bowiem drogę do sądu. Możliwość dochodzenia swych praw na drodze sądowej została wyłączona w przypadku orzeczenia kary dyscyplinarnej nagany, a co ważniejsze w przypadku zawieszenia w prawach członka, co w skutkach jest równoznaczne z czasowym wykluczeniem ze zrzeszenia. Konstytucji RP gwarantuje każdemu obywatelowi prawo do przedstawienia jego sprawy sądowi. Jednym z fundamentalnych, konstytucyjnych praw jest to, sformułowane w art. 45 ust. 1 stanowiące, że "każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd". Jak wynika z analizy systemowej, podstawowym środkiem ochrony praw i wolności jest ochrona sądowa, przewidziana w art. 77 ust. 2 konstytucji, stanowiącym, iż "ustawa nie może nikomu zamykać drogi sądowej dochodzenia naruszonych wolności lub praw" (wyrok Trybunału Konstytucyjnego w sprawie K 14/98).

Nie ma konstytucyjnych przeszkód, by ustawodawca przekazał rozstrzygnięcie określonej kategorii spraw innym, niepaństwowym organom utworzonym w celu

rozstrzygnięcia sporów o prawa, o ile wyraźne przepisy ustawowe możliwość taką stwarzają. Tak właśnie stało się w przypadku funkcjonariuszy publicznych czy też samorządów wolnych zawodów. Regulacje te przewidują, że określone kategorie funkcjonariuszy publicznych, czy też członkowie określonego samorządu zawodowego podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej (zawodowej) przed sądami dyscyplinarnymi za postępowanie sprzeczne z zasadami etyki zawodowej oraz przepisami prawnymi dotyczącymi wykonywania określonego rodzaju zawodu. W przypadku samorządu adwokackiego czy samorządu radców prawnych, odpowiedzialność dyscyplinarna dotyczy również niespełnienia obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia. Postępowania dyscyplinarne przed takimi sądami są dwuinstancyjne, przy czym - co istotne - od orzeczenia sądu II instancji skazującego na karę zawieszenia prawa wykonywania zawodu lub pozbawienia prawa wykonywania zawodu przysługuje prawo wniesienia odwołania do właściwego ze względu na miejsce zamieszkania obwinionego sądu apelacyjnego - sądu pracy i ubezpieczeń społecznych w terminie 14 dni od dnia doręczenia orzeczenia wraz z uzasadnieniem. W przypadku samorządu adwokatów i radców prawnych, przysługuje skarga kasacyjna do Sądu Najwyższego od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego wydanego w II instancji, niezależnie od orzeczonej kary.

Ustawa - Prawo łowieckie określa jedynie, że prawo dochodzenia swoich praw przed sądem powszechnym jest dopuszczalne w sytuacji utraty członkostwa, w tym na skutek orzeczenia najsurowszej kary dyscyplinarnej - wykluczenia, a także w sprawach dotyczących nabycia członkostwa, po wyczerpaniu drogi wewnątrzorganizacyjnej. W ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich, orzeczenie innych kar dyscyplinarnych, a zwłaszcza kary zawieszenia w prawach członka, bez możliwości odwołania się do sądu powszechnego narusza konstytucyjną zasadą prawa do sądu. Jak wielokrotnie podkreślał Trybunał Konstytucyjny, wszystkie prawa i wolności gwarantowane przez Konstytucję, w tym odnoszące się do tak istotnej zasady jaką jest prawo do sądu, znajdują zastosowanie także wówczas, gdy mamy do czynienia z postępowaniem dyscyplinarnym. Gwarancje te odnoszą się bowiem do wszelkich postępowań represyjnych, tzn. postępowań, których celem jest poddanie obywatela jakiejś formie ukarania lub jakiejś sankcji. Dotyczy to także postępowań dyscyplinarnych. Jeśli nawet sądy powszechne same nie rozstrzygają konfliktów prawnych, to przynajmniej powinny w sferze wymiaru sprawiedliwości

sprawować kontrolę nad orzecznictwem organów quasi-sądowych, którym orzekanie powierzono na mocy przepisów szczególnych .

Mając na uwadze powyższe, działając w oparciu o art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14 poz. 147 ze zm.), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o rozważenie możliwości podjęcia inicjatywy ustawodawczej we wskazanym powyżej zakresie.

z przewodniczącym

ZASTĘPCA  
Rzecznika Praw Obywatelskich  
prof. UW dr hab. Marek Zubik